

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender
Stormgade 2-6
1470 København K

24. februar 2006

BØRNERÅDETS HØRINGSSVAR VEDRØRENDE UDKAST TIL LOV OM BØRNEMILJØ I DAGTILBUD

Børnerådet har i mange år beskæftiget sig med børn og unges indemiljø i skoler og dagtilbud. Rådet har ved flere lejligheder anbefalet, at børns ret til at vokse op i et sundt miljø sikres via lovbestemmelser. Vi skal i den forbindelse henvise til FN's Børnekonvention artikel 3, som foreskriver, at barnets tarv altid kommer i første række, samt artikel 24 om sundhed, hvor barnets ret til at opnå den højest mulige grad af sundhed beskrives.

Børnerådet har tidligere taget del i diskussionen om, hvorledes lov om undervisningsmiljø burde indrettes, og anbefalet, at det indskrives der, at krænkelse af børnenes ret til sundhed skal kunne udløse erstatning til forurettede børn og straf til den ansvarlige driftsherre / leder. Det bør på tilsvarende vis, beskrives i nærværende lov.

Vi er tilfredse med, at der arbejdes med at fremsætte et lovforslag, hvis sigte er at styrke indemiljøet i dagtilbud, og vi er tilfredse med, at der ønskes et fokus på såvel det fysiske som det psykiske og æstetiske børnemiljø. Vi deler ministerens vurdering af, at alle disse tre dimensioner samlet set har betydning for børnenes oplevelse af stedets "atmosfære" eller "børnevenlighed". Det er imidlertid afgørende at præcisere, at uanset at en børnehave kan synes smuk og rar, kan den udgøre en sundhedsrisiko for børn, hvis f.eks. byggematerialer eller møbler afgasser opløsningsmidler, og det synes ikke meningen, at der inden for lovforslagets rammer skal beskrives løsninger på et sådant sundhedsproblem. Det svækker hensigten med loven, og det vil vi vende tilbage til.

Sundhedsdimensionen og hvordan børns sundhed fremmes eller skades af miljøet i dagtilbuddene ville dog vinde ved at blive udfoldet mere klart. Fx anføres det i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at Sundhedsstyrelsen har udgivet en pjece i 2004. Der er faktisk tale om en bog på 100 sider, som er en revision af en vejledning, der udkom første gang i 1987.

Ad § 1

Børnerådet anbefaler, at formålet med loven beskrives i mere præcise vendinger. Det er Børnerådets vurdering, at formålet må være at

tilvejebringe hjemmel til at kontrollere børnemiljøet og anwise veje til forbedringer. Som lovens formål er beskrevet i sammenhæng med lovens øvrige kapitler, synes det alene at være formålet, at lederens vurdering af børnemiljøet skal indgå i dagtilbuddenes skriftlige formidling om sig selv. Det giver ingen garanti for forandring, idet driftsherrers ansvar hverken nævnes eller beskrives. For Børnerådet bør en afdækning af uhensigtsmæssigheder i børnemiljøet føre til forbedringer, og loven bør beskrive hvilke handlinger en miljøvurdering skal efterfølges af, samt en præcisering af ansvaret. Derudover ønsker vi, at loven skal præcisere, hvem den tilsynshavende myndighed er, og hvorledes tilsynet bør fungere. Vi skal pege på kommunelægen som en mulig aktør (se også senere).

Ad § 3, stk. 1

Børnerådet er enig i, at det må være dagtilbuddets ledelses ansvar at sikre, at rapporten om børnemiljøvurderingen udarbejdes, men ikke lederens ansvar selv at udarbejde børnemiljøvurderingen. Vi skal i den forbindelse fremhæve, at det kan være direkte uhensigtsmæssigt i visse private institutioner, at ledelsen har ansvaret for børnemiljøvurderingen (puljeordninger og privatinstitutioner), idet lederen kan indgå i institutionens ejerkreds og næppe vil oppebære den habilitet og neutralitet, som udarbejdelse af en sådan vurdering kræver.

Det præciseres i bemærkningerne, at der ingen formkrav stilles til rapporten, og det foreslås, at vurderingen kan indgå i institutionens virksomhedsplan. Det følger nærmest heraf, at det vil være naturligt, at børnemiljøvurderingen udarbejdes af institutions leder, som har ansvaret for udarbejdelsen af virksomhedsplan. I lovens bemærkninger præciseres det, at for så vidt angår dagplejen, udarbejdes rapporten af dennes leder. Vi skal bemærke, at børnemiljøvurderingen skal indeholde en kortlægning af børnemiljøet, såvel det fysiske som det psykiske og det æstetiske. Lederne har imidlertid hverken redskaber til at undersøge påvirkningerne i børnemiljøet eller kompetencer til at foretage den slags vurderinger. De kan ikke uden egentlige undersøgelser vurdere forhold som støj, luftkvalitet, herunder luftskifte, luftens CO₂-indhold, træk, temperaturudsving, lysforhold mm. Og da det er dokumenteret, at netop disse forhold er fundet kritisable i mange dagtilbud, giver det næppe mening at lade lederne udarbejde vurderinger, som ikke kan inddrage nøgletal om netop disse påvirkninger.

Børnerådet ønsker derfor, at det fremgår af lovens bemærkninger, at børnemiljøvurderingen bør udarbejdes med passende bistand fra anerkendte virksomheder, rådgivende ingeniører m.fl., mens selve rapporten udmærket kan forfattes og samles af institutionens leder. På tilsvarende vis må det præciseres, at lederen kan trække på passende ekspertise for så vidt angår vurderinger af det psykiske

børnemiljø og de æstetiske påvirkninger og udfordringer. Vi ønsker det samtidig i bemærkningerne præciseret, at institutionernes kompenseres for deres udgifter til at udarbejde børnemiljøvurderinger og skrive rapport, gennem midler, som tilskrives kommunernes bloktilskud.

Ad § 3, stk. 2

Børnerådet deler ministerens ønske om, at børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv og i et omfang, der gør det muligt at inddrage børnenes oplevelse af det. For at bistå dagtilbuddene med at operationalisere arbejdet med børneperspektivet og inddragelse af børnene selv, anbefaler Børnerådet at der udarbejdes en pædagogisk vejledning. Børnerådet foreslår, at Børnerådet i samarbejde med Dansk Center for Undervisningsmiljø anmodes om at udarbejde en sådan vejledning.

Andre forhold

Børnerådet undrer sig over, at man ikke benytter de muligheder der er beskrevet i Lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge, samt de tilhørende retningslinjer udarbejdet af Sundhedsstyrelsen. Af både lov, bekendtgørelse og retningslinjer fremgår, at den kommunale sundhedstjeneste skal spille en aktiv rolle blandt andet som konsulenter for dagtilbuddene i sundheds- og miljømæssige spørgsmål. Denne lovs kapitel 4, § 8, lyder: Den kommunale sundhedstjeneste, jf. § 12, bistår skoler, daginstitutioner for børn og unge og den kommunalt formidlede dagpleje med vejledning om almene sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende foranstaltninger. Desuden har Børnerådet i udvalgsarbejdet med "Bedre miljø for børnene" for Teknologirådet (rapporten udkom maj 2005) været med til at pege på følgende tre punkter (ud af 12), der kan styrke børnenes miljø:

- Indførelse af en 'arbejds miljølov' for børn på samme måde som voksnes arbejdsmiljø er reguleret.
- Koordinering af sundhedsrådgivning i forhold til børns udsættelse for skadelige miljøfaktorer.
- Opgradering af den kommunale sundhedstjeneste med henblik på at øge den generelle indsats. Styrkelse af sundhedsplejerskernes miljømedicinske baggrund.

Endelig anbefaler Børnerådet, at det skrives ind i loven i et nyt kapitel 3, at rapporten om børnemiljøvurderinger skal fremsendes til hjemkommunen, som skal tage stilling til de anbefalinger og forslag, som rapportens handlingsplan beskriver.

Spørgsmål, som vi gerne vil have svar på

Børnerådet skal i forlængelse af sit høringssvar stille ministeriet en række spørgsmål, som vi gerne vil have besvaret:

- Bliver det lovforberedende arbejde koordineret på tværs fx med Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt Sundhedsstyrelsen?
- Hvad menes med sætningen, "at alle dagtilbud har fokus på og er bevidste om, hvordan det fysiske/kemiske børnemiljø... understøtter det pædagogiske arbejde." Og hvordan skal lederne undersøge "det kemiske børnemiljø"?
- Finder ministeriet, at alle institutionsledere ved privatinstitutioner og puljeordninger er uafhængige af økonomiske interesser bag institutionen?
- Finder ministeriet, at ledere med økonomiske interesser i driften af private dagtilbud er tilstrækkelige habile til selvstændigt at skulle udarbejde børnemiljøvurderinger?
- Er det tanken, at bloktilskudsforøgelsen på 29,8 mio. i 2007 bl.a. skal anvendes til ekspertvurderinger, målinger mm., som kan lægges til grund for lederens rapport om børnemiljøvurdering?
- Forudsætter ministeriet, at de midler som blokstilskuddene forøges med, 29,8 mio. i 2007, fordeles til dagtilbuddene, som kompensation for merarbejde, og hvorledes vil ministeriet sikre, at pengene ender der?

Med venlig hilsen

Klaus Wilmann, formand for Børnerådet

Søren Gade Hansen, Konst. sekretariatschef